

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 368/08-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. O., B., zastúpeného advokátom JUDr. R. O., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 prvou vetou Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 M Cdo 11/2008 z 31. júla 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. O. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. októbra 2008 doručená sťažnosť Ing. M. O., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. O., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 prvou vetou ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 M Cdo 11/2008 z 31. júla 2008.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol, že Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v B. sa ako oprávnený domáhalo voči nemu ako povinnému vymoženiu sumy 1 000 Sk na podklade údajného exekučného titulu – pokutového bloku č. AA 847905, ktorý nadobudol právoplatnosť 16. apríla 2003 a vykonateľnosť 2. mája 2003.

Sťažovateľ ďalej uviedol:

„Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. 7. 2008 č. k. 4 M Cdo 11/2008 odporuje článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s článkom 1 ods. 1, prvou vetou, Ústavy Slovenskej republiky. ...

Rozsudkom... dochádza k porušeniu môjho základného práva podľa článku 46 ods. 1 ústavy v spojení s článkom 1 ods. 1, veta prvá, ústavy, nakoľko rozsudok neobsahuje jasné právne závery majúce pre vec podstatný význam, a tiež právne závery v ňom obsiahnuté sú svojvoľné a zjavne neodôvodnené, čo zdôvodňujem nasledovne:

1. Podľa § 243f ods. 2 písm. b/ O. s. p. mimoriadne dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu súdu, ktorým sa rozhodlo o zastavení konania. Zdôrazňujem, že v tejto veci došlo uznesením Okresného súdu Bratislava IV č. k. 37 Er 4637/06-20 zo dňa 17. 1. 2007 (č. l. 20 spisu č. k. 37 Er 4637/06) k zastaveniu konania a tento výrok sa stal právoplatným márnym uplynutím lehoty na odvolanie. Na podklade môjho odvolania Okresný súd Bratislava IV uznesením zo dňa 12. 3. 2006 č. k. 37 Er 4637/2006-27 (č. l. 27 spisu č. k. 37 Er 4637/06) zmenil výrok o náhrade trov konania v uznesení zo dňa 17. 1. 2007 (č. l. 20 spisu 37 Er 4637/06) tak, že zaviazal oprávneného na náhradu trov konania v sume 2.771,- Sk, a následne na podklade odvolania oprávneného krajský súd uznesením zo dňa 28. 9. 2007 č. k. 17 CoE 218/2007-36 (č. l. 36) potvrdil uznesenie okresného súdu zo dňa 12. 3. 2006 (č. l. 27). Generálny prokurátor SR napadol mimoriadnym dovolaním výlučne výrok o náhrade trov konania, ktorý však je výrokom závislým a odvodeným od výroku o zastavení konania; to znamená, že výrok o náhrade trov konania nemôže existovať bez existencie právoplatného výroku o zastavení konania. Pokiaľ zákon nedovoľuje generálnemu prokurátorovi mimoriadnym dovolaním napadnúť výrok o zastavení konania, nemôže generálny prokurátor mimoriadnym dovolaním napadnúť ani výrok o náhrade trov konania, ktorý je závislý a odvodený od výroku o zastavení konania. Analogicky tomu nasvedčuje aj

ust. § 239 ods. 3 O. s. p., podľa ktorého dovolanie nie je prípustné proti uzneseniu o trovách konania, čo znamená, že logickým, systematickým a teleologickým výkladom možno dospieť k záveru, že O. s. p. neumožňuje dovolaním ani mimoriadnym dovolaním napádať výrok uznesenia o náhrade trov konania. Preto z hľadiska článku 46 ods. 1 ústavy v spojení s článkom 1 ods. 1, veta prvá, ústavy napadnutý rozsudok najvyššieho súdu neobsahuje odôvodnenie v tom smere, z čoho najvyšší súd odvodil prípustnosť mimoriadneho dovolania v tejto veci; ak najvyšší súd rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, musí jasne právne vyložiť, na základe ktorého ustanovenia zákona považuje mimoriadny opravný prostriedok za prípustný. Navyiac v danej veci mimoriadne dovolanie nebolo prípustné, takže najvyšší súd napadnutým rozsudkom porušil moje právo podľa článku 46 ods. 1 ústavy pretože zasiahol tým do právnej istoty založenej právoplatným rozhodnutím súdu, pričom z princípu právnej istoty (odvodeného od článku 1 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ani najvyšší súd nemôže svojvoľne a z vlastnej iniciatívy rušiť právoplatné rozhodnutia súdov, môže tak urobiť iba na základe mimoriadneho opravného prostriedku, podmienky prípustnosti ktorého jasne ustanovuje zákon, čo v danej veci splnené nebolo.

2. Oprávnený sa návrhom (č. l. 1-3) podaným dňa 1. 2. 2005 na Okresnom súde Bratislava IV. v konaní č. k. 37 Er 4637/2006 (predtým 34 E 246/05) domáhal súdneho výkonu rozhodnutia na podklade pokutového bloku vykonateľného dňa 2. 5. 2003. Podľa § 88 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch rozhodnutie o uložení pokuty za priestupok možno vykonať do troch rokov od uplynutia lehoty určenej na jej zaplatenie. Uvedená trojročná lehota je prekluzívna, uplynutím ktorej prestáva byť pokutový blok exekučným titulom, stráca účinnosť (zaniká právo ním priznané) a na jeho základe sa už ďalej nemôže viesť exekúcia, resp. výkon rozhodnutia. Vzhľadom na to, že trojročná prekluzívna lehota, v ktorej bolo možné pokutový blok v tomto konaní vykonať, uplynula dňa 2. 5. 2006, nebolo prípustné na jeho podklade viesť ďalej exekúciu, nakoľko exekučný titul sa stal neúčinným (§ 57 ods. 1 písm. b/ Ex. por.) ev. zaniklo právo ním priznané (§ 57 ods. 1 písm. f/ Ex. por.). Podľa § 146 ods. 2, veta prvá, O. s. p. (použiteľného pre exekučné konanie podľa § 251 ods. 4 O. s. p.) ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Oprávnený zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, pretože musel si byť vedomý, že dňa 2. 5. 2006 exekučný titul stratí účinnosť (§ 88 ods. 1

zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch) a teda súd musí *ex offo* exekúciu zastaviť (§ 57 ods. 1 písm. b/, f/ Ex. por.), napriek tomu trval na ďalšom vykonávaní exekúcie. Nie je rozhodujúce, či oprávnený riadne pokračoval v začatom konaní ešte predtým, ako sa pokutový blok prekludoval... Rozhodujúce však je to, že napriek preklúzii práva oprávnený aj po dni 2. 5. 2006 trval na vykonaní exekúcie, hoci si bol vedomý, že k preklúzii došlo; oprávnenému nič nebránilo navrhnúť zastaviť exekúciu z dôvodu preklúzie práva a v takom prípade by prichádzalo do úvahy aj zaviazanie povinného na náhradu trov konania. Ak však oprávnený napriek preklúzii trvá na exekúcii a nenavrhne zastavenie exekúcie z tohoto dôvodu, hoci preklúzia vymáhaného práva je dôvodom na zastavenie exekúcie, jeho zavinenie na zastavení konania je evidentné. V takom prípade musí byť oprávnený v súlade s ust. § 146 ods. 2, veta prvá, O. s. p. zaviazaný na náhradu trov konania povinnému. Správne v uznesení zo dňa 28. 9. 2007 (č. l. 36) krajský súd vyslovil právny názor, že v prípade zastavenia konania môže súd uložiť povinnému náhradu trov konania len v prípade, ak pre jeho správanie bol vzatý späť návrh podaný dôvodne. Vzhľadom na vyššie uvedené sú právne závery v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu zjavne neodôvodnené a arbitrárne.

3. ... V danej veci síce podala Slovenská republika zastúpená Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v B. dňa 1. 2. 2005 návrh na súdny výkon rozhodnutia (č. l. 1). Návrh na vykonanie exekúcie s poukazom na § 372m O. s. p. zo dňa 3. 2. 2006 (č. l. 16), oznámenie súdu o podaní návrhu na vykonanie exekúcie zo dňa 23. 2. 2006 (č. l. 14-15), podnet na podanie mimoriadneho dovolania zo dňa 11. 2. 2008 adresovaný generálnemu prokurátorovi (v spise bez č. l.) podalo samotné Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v B. konajúce vo vlastnom mene a nie v mene štátu. Treba preto mať na zreteli, že návrh na súdny výkon rozhodnutia na č. l. 1 síce podala aktívne legitimovaná Slovenská republika, naproti tomu návrh na vykonanie exekúcie na č. l. 16, oznámenie o podaní návrhu na vykonanie exekúcie na č. l. 14-15, ako aj podnet na podanie mimoriadneho dovolania podalo Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v B. vo vlastnom mene ako právnická osoba odlišná od Slovenskej republiky, a teda uvedené podania (č. l. 14-16) robila právnická osoba, ktorá účastníkom konania nebola.

Vzhľadom na to je zrejmé, že návrh na vykonanie exekúcie a oznámenie súdu podľa § 372m O. s. p. nepodala Slovenská republika ako oprávnený účastník konania, nutným

následkom tohto postupu – nezávisle od ostatných okolností – muselo by byť zastavenie konania podľa § 372m ods. 3 O. s. p. Keďže Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v B. návrh na súdny výkon rozhodnutia nepodalo, nebolo ani účastníkom konania, nemohlo byť ani aktívne legitimované v súdnom alebo exekučnom konaní, a nemohlo teda ani mať postavenie účastníka konania ev. osoby dotknutej resp. poškodenej rozhodnutím súdu tak, ako má na mysli ust. § 243e ods. 1 O. s. p.; podľa § 243e ods. 1 O. s. p. môže generálny prokurátor podať mimoriadne dovolanie len na podnet osoby tam uvedenej, avšak žiadny podnet osoba uvedená v § 243e ods. 1 O. s. p. nepodala (podnet mohla podať iba Slovenská republika, a nie Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v B.), čo je zrejme aj zo spisu, takže ani z tohto hľadiska mimoriadne dovolanie prípustné nebolo. To však najvyšší súd nepostrehol, otázku prípustnosti mimoriadneho dovolania v napadnutom rozsudku vôbec neriešil, svojvoľne a zjavne bezdôvodne zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté právoplatné rozhodnutia súdov, hoci to nebolo prípustné, čo malo za následok porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s článkom 1 ods. 1, veta prvá, ústavy. Napokon najvyšší súd si uvedené rozpory nevšimol (zjavne o nich nevedel), pretože vo výzve na vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu zo dňa 16. 6. 2008 ako aj v zápisnici o vyhlásení rozsudku zo dňa 31. 7. 2008 konal s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v B., naproti tomu v napadnutom rozsudku zo dňa 31. 7. 2008 už konal so Slovenskou republikou.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Základné právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v spojení s článkom 1 ods. 1, veta prvá, Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. 7. 2008 č. k. 4 M Cdo 11/2008 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. 7. 2008 č. k. 4 M Cdo 11/2008 a prikazuje mu vo veci znovu konať a rozhodnúť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný sťažovateľovi uhradiť trovy konania v sume 8.011,- Sk na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd aplikujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj judikatúru vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy skúma, či konanie ako celok bolo spravodlivé, a nie je v zásade oprávnený a povinný preskúmavať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Do obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania dožadovať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takéhoto výkladu a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách a do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí vo veci sp. zn. 4 M Cdo 11/2008 ako súd dovolací na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky zrušil uznesenie Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) z 12. marca 2007 č. k. 37 Er 4636/2006-27 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. septembra 2007 a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí okrem iného uviedol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O. s. p.) na základe podnetu orgánu konajúceho v mene oprávnenej (§ 243e ods. 1 a 2 O. s. p.), a že je prípustné (§ 243f ods. 2 a contrario), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 3

O. s. p.) preskúmal napadnuté uznesenie a dospel k záveru že mimoriadne dovolanie je opodstatnené,

Ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy (§ 146 ods. 2 O. s. p.).

Citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku umožňuje aj pri zastavení konania priznať účastníkovi náhradu trov konania proti tomu účastníkovi, ktorý zavinil jeho zastavenie. Zavinenie sa však posudzuje z procesného hľadiska, teda podľa procesného výsledku. I keď uvedené ustanovenie môže prichádzať do úvahy aj pri rozhodovaní o trovách konania povinného v exekúcii (§ 251 ods. 4 O. s. p. v súvislosti s nedostatkom výslovnej úpravy v Exekučnom poriadku), jeho aplikácia v predmetnej veci nebola správna. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, podľa ktorého, pokiaľ oprávnená podala včas návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia, resp. na vykonanie exekúcie, neprichádza do úvahy jej procesné zavinenie na zastavení exekúcie z dôvodu straty účinnosti exekučného titulu v dôsledku uplynutia prekluzívnej lehoty, určenej na jeho vykonanie. Oprávnená totiž postup súdu vo vykonávacom konaní, resp. postup súdneho exekútora v exekučnom konaní, ako i dĺžku trvania tohto postupu, teda aj prípadné vykonanie exekučného titulu do straty jeho účinnosti v priebehu konania, nemohla ovplyvniť. Okrem toho súd by bol povinný exekúciu zastaviť i z úradnej moci, ak by zistil stratu účinnosti exekučného titulu v priebehu konania.

Konanie pred oboma súdmi bolo postihnuté aj inou vadou spočívajúcou v tom, že odvolací súd i súd prvého stupňa považovali za oprávneného Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v B., hoci toto sa oprávneným procesne nikdy nestalo, keď v konaní vystupovalo len ako orgán konajúci v mene oprávnenej Slovenskej republiky. Z návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia je nad všetky pochybnosti zrejmé, že za oprávnenú bola označená Slovenská republika, v mene ktorej koná krajské riaditeľstvo policajného zboru. Na tejto skutočnosti nemôže nič zmeniť nesprávne označenie krajského riaditeľstva ako oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie, ktorý bol založený do spisu spolu s oznámením o podaní takéhoto návrhu, a neodstránenie tohto rozporu medzi návrhom na nariadenie výkonu rozhodnutia a návrhom na vykonanie exekúcie okresným, resp. krajským súdom.

Zo zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 2 O. s. p.). Postup okresného súdu v ďalšom konaní v súvislosti s odvolaním povinného proti výroku o trovách konania je daný ustanovením § 374 ods. 3 O. s. p.“

O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. rozhodnutia I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03), pričom v konkrétnych okolnostiach danej veci sa tak nestalo. Z citovaného vyplýva, že sa vysporiadal s argumentmi uvedenými v dovolaní a ústavný súd ich považuje za ústavne akceptovateľné.

Ústavný súd konštatuje, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje (v sťažnosti pritom uvádza tie isté argumenty, ktoré uviedol aj v odvolaní), nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti uvedeného rozhodnutia a k vysloveniu záveru o porušení jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy ústavný súd uvádza, že ich aplikácia sa v individuálnych sťažnostiach zásadne viaže na vyslovenie porušenia individuálne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa, a preto požiadavka na vyslovenie jeho porušenia v prípade, ak nie je porušené niektoré základné právo sťažovateľa, je zjavne neopodstatnená.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako celok odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2008